

PREGÓ DE LA FESTA MAJOR
DE LA
CIUTAT DE MANRESA

pronunciat per

Estel Blay Carreras
al Saló de Sessions de l'Ajuntament
el dissabte 29 d'agost de 2026

Il·lustríssim senyor Marc Aloy i Guàrdia, alcalde de Manresa; excel·lentíssima Corporació municipal; autoritats; estimats veïns i veïnes, amics, manresans i manresanes.

Bon dia, Manresa.

Hi ha moments que una s'imagina moltes vegades. I n'hi ha d'altres que, quan arriben, superen qualsevol cosa que una hagués pogut imaginar.

Ser avui aquí, davant de la meva ciutat, de la seva gent i d'unes festes que formen part de la nostra memòria compartida és un d'aquests moments.

Ser pregonera és un honor, però també és una responsabilitat. Perquè una ciutat no és només el lloc on vivim, una ciutat són les persones amb les quals hem compartit moments, els carrers que podríem recórrer amb els ulls tancats, les veus que reconeixem entre la multitud i aquella certesa que, per molt lluny que anem, hi ha un lloc al qual sempre pertanyem.

I jo pertanyo a Manresa.

No soc avui aquí per parlar-vos des de la fredor d'un currículum, ni des de la distància de la meva vida professional. Soc aquí com la nena que va créixer en aquests carrers, que va aprendre a caure sobre els tatamis de la ciutat, que es va formar a les seves escoles i que mirava el cel preguntant-se què hi havia més enllà.

Soc aquí com una dona que ha viatjat, que ha investigat, que ha treballat fora, que ha construït una família amb el Josep i que és mare del Matthew i de l'Abril. Però, sobretot, soc aquí com una manresana que ha entès que marxar lluny també serveix per descobrir amb més claredat d'on vens.

He viscut i treballat entre els Estats Units i el Regne Unit. He compartit projectes científics, recerca i tecnologia amb persones de molts llocs del

món. I, allà on he anat, he portat Manresa amb mi. He parlat de la nostra gent, del nostre patrimoni, de la nostra manera de fer. I he defensat una veritat que considero indiscutible: els manresans tenim el privilegi de despertar-nos cada dia davant del costat més bell de Montserrat.

Aquella paret nord, imponent i majestuosa, no és només un paisatge. És una declaració de principis. Ens recorda que hem de mirar amunt, que no ens hem de conformar amb l'horitzó més proper, que podem tenir els peus ben arrelats a terra i, alhora, aspirar a arribar molt lluny.

Avui us proposo precisament això en aquest pregó: un viatge. Un viatge que comença a Manresa, travessa el tatami, s'enfila cap a les estrelles, arriba fins a Mart i torna a aquesta plaça.

Perquè, encara que semblin mons molt diferents, la ciència, el judo, l'espai i la família comparteixen una mateixa lliçó: res important no s'aconsegueix sense disciplina, sense comunitat i sense el coratge d'aixecar-se.

Comencem mirant el cel.

Fa només unes setmanes, el 12 d'agost de 2026, Catalunya va viure un fenomen extraordinari: un eclipsi solar. Durant uns instants, la llum va canviar, la temperatura va baixar i el soroll es va aturar. Milers de persones vam aixecar el cap al mateix temps mirant cap al cel. Com a enginyera i apassionada de l'espai, podria parlar-vos de trajectòries i d'alineacions perfectes però el que més em va emocionar no va ser pas el fenomen astronòmic. Va ser veure'l junts, grans i petits, famílies, veïns, científics i curiosos, compartint la mateixa sorpresa sota el mateix cel.

En un món que massa sovint ens obliga a caminar de pressa, a mirar pantalles i a viure amb el cap cot, l'eclipsi ens va fer aixecar la mirada. I de vegades només cal això: aixecar la mirada per recordar que hi ha coses més grans que nosaltres, però també per adonar-nos que nosaltres podem fer coses molt grans. Potser per això, quan era petita, mirava el cel i somiava amb naus espacials i planetes llunyans.

Però el camí que em va portar fins a Mart no va començar en un laboratori. Va començar sobre un tatami. Aquest any fa vint-i-cinc anys que vaig obtenir el cinturó negre de judo, juntament amb les

meves companyes de l'Esport-7 i del centre de tecnificació. Quan vaig començar a fer judo, l'any 1990, jo tenia quatre anys i volia fer ballet, però uns peus més arquejats del compte i una mare curiosa, valenta i poc amiga dels camins previsibles van decidir obrir-me una altra porta.

I darrere d'aquella porta hi havia molt més que un esport. Hi havia una escola de vida. El judo em va ensenyar disciplina, respecte, concentració i autocontrol. Em va ensenyar que l'adversari no és un enemic, sinó algú que t'ajuda a millorar. Que la força no sempre es combat amb més força i que la intel·ligència, la tècnica i l'equilibri poden transformar qualsevol situació. Però, sobretot, el judo em va ensenyar una de les lliçons més importants de la meua vida: aprendre a caure.

Abans d'ensenyar-te a projectar ningú, recordo com el Mauri t'ensenyava a tocar el terra sense fer-te mal. T'ensenyava a amagar el mentó al pit, a doblegar el cos per baixar el centre de gravetat i a colpejar el terra amb força amb el braç per dissipar l'energia de l'impacte. A respirar. I a tornar-te a aixecar. Perquè caure no és una derrota; caure és una condició indispensable per poder continuar aprenent.

Fracassar és creure que una caiguda et defineix però jo vaig aprendre al tatami una cosa molt diferent. Vaig aprendre que el meu cos no havia de demanar permís, que la meua força no era una amenaça, que ocupar espai no era arrogància, que caure no em feia feble. I que aixecar-me no era una excepció: era un dret.

Per a una nena, descobrir que pot projectar algú molt més gran que ella utilitzant la tècnica adequada fa canviar alguna cosa per sempre a la seva ment. Aquella nena entén que la mida de l'obstacle no determina la mida de les seves possibilitats. Entén que pot confiar en el seu cos, en la seva intel·ligència i en la seva veu; que no ha vingut al món a mirar com els altres fan coses extraordinàries, sinó que també les pot fer ella. Aquesta és la mateixa convicció que necessitem en la ciència, en la tecnologia i en l'enginyeria.

Durant segles, moltes dones van observar, calcular, investigar, descobrir i transformar el món sense que els seus noms apareguessin als llibres. No els faltava talent, els faltava reconeixement i els sobraven prejudicis. Avui

hem avançat, sí. Però encara hi ha sostres de vidre, portes que s'obren amb més dificultat i sales de decisió on les dones continuem sent minoria. I quan una dona arriba a una d'aquestes sales, no hi arriba només per ella. Hi arriba també per totes les que van ser silenciades, per les que no van poder estudiar, per les que van signar amb inicials perquè ningú sabés que eren dones, per les que van sostenir equips sencers mentre altres s'enduïen el mèrit. I també hi arriba per totes les nenes que s'inspiraran al veure una dona al capdavant i així entendre que aquell lloc també els pertany a elles.

Per això, rebre el Premi Rosa Argelaguet i Isanta al costat de la meua amiga i companya de tripulació Anna Bach Valls ha estat un honor profund. Aquest premi porta el nom d'una dona pionera, la primera directora de l'EPSEM –UPC Manresa– i ens recorda una cosa essencial: els referents importen. Importa veure dones investigant, dones dirigint, dones prenent decisions, dones equivocant-se i tornant-ho a provar.

I, parlant de referents, fem un salt fins a Mart de la mà de *Hypatia Mars*. El febrer de 2025 vaig formar part de *Hypatia II*, una missió simulada a la *Mars Desert Research Station*, al desert de Utah. Durant dies vam viure aïllades, amb recursos limitats, seguint protocols estrictes i treballant en les condicions més semblants possibles a les que podria trobar una futura missió al planeta vermell.

Érem científiques, tecnòlogues, enginyeres i artistes; érem vuit dones, vuit dones fent recerca de frontera, vuit dones ocupant un espai que, durant molt de temps, l'imaginari col·lectiu havia reservat gairebé exclusivament als homes. No érem una nota al peu o una quota o una excepció decorativa, érem una tripulació d'astronautes anàlogues.

Allà vaig exercir com a científica i com a responsable de salut i seguretat. Vaig treballar en projectes d'eficiència energètica de plaques solars i en estudis de factors humans en situacions d'aïllament posant el focus en una qüestió que la medicina i la recerca han ignorat durant massa temps: el cos de les dones.

Durant dècades, molts estudis mèdics, especialment en medicina espacial, han pres el cos masculí com a model universal, com si la meitat de la humanitat fos una variació secundària i les nostres respostes

fisiològiques, hormonals i emocionals no mereixessin ser estudiades amb el mateix rigor.

No podem anar a Mart amb una ciència que encara arrossega els biaixos de la Terra, no podem construir el futur deixant fora la meitat de la població. La ciència no és neutral quan ignora, ni la tecnologia no és progrés si exclou. I una missió a un altre planeta no pot ser realment innovadora si només imagina el futur amb una sola forma de protagonista.

L'estiu de 2027 tindrà l'honor i la responsabilitat de comandar *Hypatia III*, la primera tripulació íntegrament femenina que participarà en una missió simulada d'aquestes característiques a la *Flashline Mars Arctic Research Station*, a l'Àrtic canadenc.

Anirem a un dels llocs més remots i extrems del planeta. L'hospital més proper serà a hores de vol, sempre que el temps permeti enlairar-se. Haurem de gestionar l'aïllament, el fred, la fatiga, els recursos i la responsabilitat de cuidar-nos les unes a les altres.

I sí: en seré la comandant. Ho dic amb orgull perquè se'ns ha educat massa sovint per dissimular els èxits i per suavitzar l'ambició, com si reconèixer-los fos una falta d'humilitat. Però la humilitat no consisteix a fer-se petita; consisteix a saber tot el que has rebut i donar-ne les gràcies, tot el que has treballat i tota la responsabilitat que comporta arribar fins aquí. Assumir el lideratge no significa creure't més que ningú. Significa posar-te al servei de l'equip, prendre decisions difícils, escoltar, protegir i sostenir el grup quan les coses es compliquen.

La meua decisió d'acceptar aquest repte té també un origen molt íntim. Un dia, a la meua filla li van dir que no podia ser pirata perquè era una nena. Pot semblar una anècdota petita, però per a mi no ho és, perquè els límits que més ens condicionen no sempre arriben en forma de grans prohibicions. De vegades arriben disfressats de broma, de costum o de frase innocent: "Les nenes no fan això, això és de nens, no cridis tant, no t'embutis."

Cada vegada que diem a una nena que un somni no li correspon, li fem el món una mica més petit. I jo no vull un món petit per a la meua filla, no vull que cap nena hagi de triar entre ser estimada o ser valenta, entre ser

acceptada o ser poderosa, entre ser femenina o ser líder. Vull que puguin ser pirates, enginyeres, judokes, científiques, artistes, astronautes, mares, comandants o tot això alhora. Vull que entenguin que no han nascut per encaixar en les expectatives dels altres, han nascut per descobrir qui són.

Per això, quan em posi el casc a l'Àrtic i miri aquell horitzó immens, hi portaré el nom de Manresa, hi portaré el record del tatami, la força de la meva mare, l'empenta del meu pare, l'amor del Josep, la mirada del Matthew i de l'Abril i de totes les nenes que en veure una grup de dones sent astronautes anàlogues podran imaginar-se, algun dia, comandant la seva pròpia nau.

Però cap coet s'enlaira sense una plataforma sòlida. I cap judoka s'aixeca sense un tatami que atenuï la caiguda. La meva plataforma sempre ha estat la gent que m'envolta, la gent que estimo, la família que m'ha tocat i la família que he anat escollint.

Quan penso en aquesta família escollida, penso en set dones extraordinàries que caminen al meu costat des de fa més de trenta anys. Les "nenes", les meves amigues. L'escola La Salle Manresa i la Vedruna em van donar coneixements, però també em van donar una xarxa emocional que ha resistit distàncies, canvis, maternitats, pèrdues, mudances i totes les versions de nosaltres mateixes que hem anat sent. Elles són les que m'escolten sense jutjar, les que em recorden qui soc quan jo mateixa ho oblidó, les que celebren els meus èxits sense sentir-los com una amenaça i les que m'han sostingut quan la vida m'ha fet perdre l'equilibri.

Durant molt de temps ens han volgut fer creure que les dones competim entre nosaltres, que l'èxit d'una enfosqueix les altres, que només hi ha lloc per a una. Però nosaltres sabem que això és mentida, quan una dona sosté una altra dona, no perd força: la multiplica. Quan una arriba lluny, pot estendre la mà i aquesta és una de les formes més profundes i transformadores del créixer: no deixar ningú enrere.

Aquesta xarxa de suport és també l'esperit de Manresa. Som una ciutat construïda a partir dels vincles, de l'esforç compartit i de la capacitat d'organitzar-nos quan les circumstàncies són difícils. La Séquia n'és un dels exemples més extraordinaris.

Enmig d'una sequera devastadora, els nostres avantpassats van imaginar una obra que semblava impossible: portar l'aigua des de Balsareny fins a Manresa, salvant més de vint-i-sis quilòmetres amb un desnivell mínim. No van esperar que algú vingués a resoldre'ls el problema, van imaginar, van calcular, van persistir i van construir futur.

Quan avui estudiem com gestionar l'aigua o l'energia en una futura missió a Mart, en realitat ens fem la mateixa pregunta que es van fer els nostres avantpassats de la Séquia: com podem utilitzar la intel·ligència col·lectiva per garantir la vida de la comunitat? Aquesta és la millor enginyeria, la que em van transmetre el meu pare, la que no busca només demostrar que alguna cosa és possible, sinó fer possible una vida millor.

La ciència i la tecnologia només tenen sentit quan serveixen les persones. Per això divulgar és tan important, perquè cada vegada que un nen o nena entra en contacte amb la ciència i li brillen els ulls, sobre una possibilitat nova d'un futur millor.

I aquest futur també s'ha de poder pensar, explicar i construir en català. Un català que pels manresans i manresanes té aquell cantet tan característic de la Catalunya Central, una música que t'acompanya per dins i que, quan has passat deu anys vivint a l'estranger, es converteix en el teu refugi més preuat. La nostra llengua no és només la llengua de casa, dels records o dels carrers. És una llengua capaç d'explicar l'univers, de parlar de satèl·lits, de descriure una missió a Mart, transmetre coneixement i imaginar mons que encara no existeixen. Perquè una llengua no sobreviu només quan l'estimem, sobreviu quan la fem necessària.

I ara sí.

Després d'haver mirat el cel, d'haver caigut i tornat a aixecar-nos, d'haver viatjat fins a Mart i d'haver tornat a casa, ha arribat el moment de celebrar.

Fa exactament 654 anys del trasllat dels Cossos Sants de Sant Fruitós de Bages a Manresa, un fet històric que va marcar el naixement i l'origen de la nostra Festa Major. Una festa que és el nostre gran espai de retrobament, és aquell moment de l'any en què la ciutat surt al carrer i es reconeix, quan tornem a abraçar persones que potser només veiem una vegada l'any, quan

deixem per uns dies les presses i recuperem les places. Quan ballem, riem i recordem que formar part d'una comunitat també vol dir celebrar-la.

Gaudim dels nostres gegants ballant majestuosos per la Baixada de la Seu i la plaça Major, dels castellers desafiant la gravetat amb força, equilibri, valor i seny, de la Festa Major Alternativa, lliure, crítica i imprescindible, del Correfoc, de les espurnes, del soroll i d'aquesta plaça tremolant de vida.

Però no oblidem que una festa és realment gran quan hi cap tothom, quan les dones podem tornar a casa sense por, quan ningú és discriminat pel seu origen, per la seva identitat o per la seva manera d'estimar. Quan celebrem sense envair, quan gaudim sense violentar, quan cuidem els nostres amics, però també les persones que no coneixem. Una ciutat que celebra també ha de ser una ciutat que cuida.

Manresanes i manresans:

Mirem amunt. No demanem perdó pels nostres somnis. No deixem que cap nena cregui que hi ha llocs on no pot arribar. Cuidem la llengua, la terra i les persones.

Celebrem tot el que som i tot el que encara podem arribar a ser. Perquè venim d'una ciutat que va ser capaç de portar aigua on no n'hi havia. D'una ciutat que ha convertit l'esforç en comunitat. D'una ciutat que mira Montserrat cada matí i sap que els grans reptes no són murs: són horitzons.

Molt bona Festa Major a tothom.

Visca les dones valentes que ens han precedit, visca les nenes que arribaran encara més lluny.

Visca Manresa.

Visca el Bages.

Visca Catalunya.

I visca la Festa Major!

LA PREGONERA

ESTEL BLAY CARRERAS

Nascuda a Manresa el 1986. Doctora en Ciència i Tecnologia Aeroespacial per la Universitat Politècnica de Catalunya i la Universitat d'Utah (EUA), compta amb més de quinze anys d'experiència en el sector aeroespacial internacional. Durant la seva llarga trajectòria a l'estranger, principalment al Regne Unit, ha liderat estratègies de mercat i programes d'innovació com a cap del programa d'indústries extractives a *Satellite Applications Catapult* i com a cap de desenvolupament de negoci a *GlobalTrust – SSC Space*. Actualment, és gestora de programa de l'Agència Espacial Europea *Phi-Lab Spain* des de l'Institut d'Estudis Espacials de Catalunya (IEEC), des d'on s'encarrega d'impulsar la innovació per a la comercialització de tecnologies espacials que millorin la resiliència climàtica.

Més enllà de la seva tasca de gestió i recerca en l'àmbit de les tecnologies espacials, destaca el seu lideratge en missions anàlogues, projectes de simulació espacial de primer nivell. Després de participar com a oficial de salut i seguretat a la missió *Hypatia II*, assumirà el paper de comandant de la futura missió *Hypatia III* l'estiu del 2027 a l'estació de recerca de l'Àrtic canadenc, capitanejant la primera tripulació d'anàlegs de Mart formada íntegrament per dones científiques i professionals en aquesta base. Guardonada el 2024 amb l'*Inspirational Award de Women in Aerospace Europe (WIA-Europe)* i amb el Premi Rosa Argelaguet i Isanta el 2026, compagina la seva activitat professional amb la divulgació activa per fomentar les vocacions científiques i tecnològiques entre els més joves, especialment les nenes.